

drobiž. Samo ne vpijejo ne tako silno: vse se vrši bolj tiho in mirno. Ali se je vredno radi goloba dreti in prepirati? Ali boš radi zajca kľel in se pridušal, kakor to dela vedno pijani mešetar Tes doli na živinskem trgu? Pa tudi lepo ni. Zajci in golobje so krotke živali, zajčarji in golobarji pa krotki ljudje.

Zato so se takoj prikupili tudi Jaku, ko je v Kranju malo po nevedoma malo pa iskaje zašel mednje. In veste, kaj je storil? Da je sklenil: drugi ponedeljek pa tudi jaz svoje zajce prinesem na trg, da bo kaj cvenka v žepu? Počakajte! Še tisti »cvenk« iz papirja, kar ga je imel v žepu, je dal za dve zajki, da jih ima zdaj pet.

Po očetu je namreč posnel misel: »Kaj denar! Blago, blago!«

Taka je zdaj mladina po vojni. Ali v korist sebi in v blagor narodu, bo pokazala bodočnost. Gotovo pa je, da ni čiste mladostne sreče ne pri blagu ne v denarju.

Jernej Popotnik:

Nad zmaja!

Tri dni in tri noči je jezdil dečko Žarko, da bi prišel do zmaja ter ga ubil.

Reke šumeče, ob njih visoki topoli, nad topoli oblaki, v belih nahuljkih razpotegnjeni nad njivami in travniki, nad vso neizmerno pokrajino.

Jezera bleščeča, iz kotanj proti solncu strmeča, med stisnjenimi gorami izvirki bistrih studencev.

Tam vrbe in jelše, v njihovih sencih sanjajoča voda, iz vode štrleče bičje in ločje, nad zelenkasto gladino v vetru pozibavajoče se srobotje.

Kjer plapolajo ob vodi rdeči ognji in ovija dim kosmate obraze razbojnikov, se razlegajo ponoči zategli glasovi nerazločnih pesmi. To so pesmi o zčaju, ki živi nepremagan in nepremagljiv v gori.

Mimo rdečih ognjev pelje v goro cesta.

Do rdečih ognjev prijezdi Žarko, sliši pesmi razbojnikov, pa ustavi svojega konja:

»Kaj prepevate, bratci? Da je zčaj v gori nepremagljiv?«

Iz dima kosmatí obrazi, momljajoči glasovi:

»Tako prepevamo mi, junaki, ki se nikogar ne bojimo. Kaj vohaš tu okrog nas ti, dečko?«

In iz dima bliskajoče oči.

A s konja Žarko, odločen in pogumen:

»Tako prepevate vi, bratci. Kako prepevam pa jaz, me poslušajte: Tri dni in tri noči že jezdím, a nič nisem truden in nič zaspan. Sestrico

mi je ugrabil zmaj in odnesel v svoj grad. Zato tja jezdim, da ubijem zmaja ter rešim sestro suženjstva. Taka je moja pesem, bratci.»

Iz dima krohot:

»Kakor miš si majhen, dečko! Komaj te vidimo, kako čepiš na konju — zmaj je pa velik in strašen. Sedem glav ima, sedem zevajočih žrel, sedem strupenih jezikov. Če ne zadeneš pošasti na srednjo glavo, bo po tebi, miško majhni!«

Na konju Žarko smejoč se:

»Ej, bratci, nisem plašljivec! Po srednji glavi bom zamahnil in zadel bom, pa rešil sestro. Zdaj pa mi povejte, bratci: Kako dolgo mi je treba še jezdit, da pridem do zmajevega gradu?«

Rečejo razbojniki:

»Tri dni in tri noči že jezdiš, dečko. Še eno noč bo tvoja postelja konjski hrbet, tvoja blazinica konjska griva. Ko pa te bo pozdravila izza gorâ zlata zora, se bo posvetil pred teboj grad in pred teboj bo hrumel zmaj. Tvoj pogum nam je všeč, zato poslušaj, kaj ti povemo, junak: Na poti v goro srečaš troje črnih gospodov, troje preoblečenih pošasti. Vsaka bi te rada dobila v svoje kremplje, da te zmelje v prah. Vsaka te bo vprašala: 'Ali hočeš z menoj? Kad cekinov imam zate.' Prvemu črncu odgovori: 'Najprej moram še večerjati, potem pridem.' Drugemu: 'Najprej moram še konja napojiti.' Tretjemu: 'Najprej se moram še naspiti.' In pošasti te bodo pustile, da boš nadaljeval pot.«

Na konju Žarko vriskajoč:

»Pa zbogom, bratci, in hvala za nasvete!«

Za njim razbojniki:

»Srečno pot, junak mladi!«

Na zemljo je legla noč, mladega jezdeca je pa zagrnil gozd.

Gozd široki — hoóooj!

Gozd temni — bavbav! — Žarko se te nič ne boji.

Po gozdu jezdi Žarko. Pa se vstopi predenj črn gospod, preoblečena pošast:

»Ali hočeš z menoj? Kad cekinov imam zate.«

Žarko takoj:

»Najprej moram še večerjati, potem pridem.«

Pošast izgine v gošči.

Žarko jezdi dalje. Pa se ga dotakne dremavica in mu položi glavo na blazinico, na konjsko grivo.

Žarko reče:

»Konjiček moj, kadar se prikaže pred teboj črn gospod, tedaj zaprsčaj, da se zbudim!«

In Žarko zaspi. Sladko spanje sredi gozda, sredi noči. Postelja mu je konjski hrbet, blazinica konjska griva. Streha temno vejevje bukev in hrastov. Pa ta postelja ne stoji, ta postelja se premika, naglo, brez prestanka, blazinica se giblje. Spanje polno sanj, polno jadrajočih luči. Te luči so zvezde, utrinjajoče se skozi vejevje.

Konj zaprska.

Iz noči pobliskavajoče oči druge pošasti:

»Ali hočeš z menoj? Kad cekinov imam zate.«

Žarko iz sanj, z blazinice:

»Najprej moram še konja napojiti.«

Pošast utone v noč.

Žarko jezdi dalje in se pogovarja s konjem:

»Moj pridni konjiček! Ko ubijem zmaja in se vrneva domov, dobiš ovsa polne jasli. Samo nekoliko še potrpi!«

Pred konjem zraste tretji gospod, zavrt v črno haljo, tretja pošast:

»Ali hočeš z menoj? Kad cekinov imam zate.«

Žarko smehljaje:

»Najprej se moram še naspati.«

In pošasti ni nikjer več.

Zlata zora sine izza gorâ — po vejah cekiščkov milijon.

Zlata zora, dobro jutro!

Pred Žarkom preddvorje gradu, pred gradom zmaj.

Zmaj s sedmerimi glavami — Žarko na konju se ti zdaj bliža s svojimi mečem!

»Gospod zmaj, dobro jutro! Po svojo sestrice sem prišel. Odpri mi vrata v grad!«

Zmaj sikne:

»Zastonj si prišel, dečko moj — vrat ti ne odprem!«

Žarko z dvignjenim mečem:

»Zmajček, poglej ključ, ki mi bo odprl vrata v grad!«

Zmaj se zakrohoče:

»Dobro zaklenjeno imam tvojo sestrice, dečko moj — tvojega ključa se nič ne bojim.«

Žarko se nasmehne. Zdíra proti zmaju.

Pa zamahne z mečem. Zamahne prvič — zmaj zatuli. Zamahne drugič — zmaj pada. Zamahne tretjič — zmaj se zgrudi. Na tleh leži srednja glava, na tleh v mlaki krvi premagani zmaj.

Žarko se napoti v grad.

Tisoč solnc — lepote v gradu za tisoč solnc in še več. Stene od srebra blesteče, okna od demantov vzžarevajoča. Dolgi hodniki, na vsaki strani sobe, v sobah nakopičeno zlato. Bogastva toliko, da medlé v njegovem sijaju žareči lestenci kakor zvezde pred jutranjo zarjo.

Žarko zavzdihne:

»Kaj mi vse to zlato, vse to bogastvo! Samo da bi našel sestrice — drugega ne maram.«

In Žarko zakliče:

»Sestrica Danica, oglašaj se mi!«

Dolgo hodi Žarko po hodnikih, iz sobe v sobo, dolgo kliče. Sestrice nikjer.

Sredi gradu zavzdahne Žarko:

»Zmaja sem ubil, v grad sem prišel — a sestrice nikjer. Ali je kdo na svetu bolj nesrečen kakor jaz?«

Sredi gradu blisk in grom — v blisku in gromu pa proti Žarku leteča kača z demantno krono na glavi:

»Žarko bratec, reši me — s svojo roko se me dotakni!«

Žarko se dotakne z roko leteče kače — in kača se izpremeni v Danico, Žarkovo sestrico.

Žarko zavrisne:

»Zdaj si rešena, Danica, sestričica!«

Danica veselo:

»Zmaj me je začaral — tvoja roka, bratec, me je odčarala! Nabašiva si žepe s cekini. Jaz vzamem s seboj demantno krono, ti pa vrečo zlata preko rame — in pojdeva!«

Nabašeta si žepe s cekini, Danica vzame s seboj demantno krono, Žarko si vrže preko rame vrečo zlata, na meč pa si natakne zmajevo glavo.

Mengeš.

Zasedeta konja in zdirjata skozi gozd.

Ob rdečih ognjih ustavi Žarko:

»Bratci, nič več ne prepevajte o zmaju neukročenem! Jaz sem ga ubil.«

Iz dima razbojniki osupli:

»Če se šališ z nami, ti bo slaba pela, dečko. Če si pa zmaja zares ubil — dokaži, junak!«

Žarko, junak na konju:

»Semkaj pogledjte, bratci: Tu moja sestra, ki sem jo rešil. In tu glava, ki sem jo odsekal zmaju — vaša je!«

In med začudene razbojnike prileti s konja zmajeve odsekane glava, ž njo vred pa tudi perišče cekinov.

»Da boste vedeli, kdaj je premagal Žarko zmaja!«

Tri dni in tri noči — konj peketajoč preko ravnih, mimo rek, mimo jezer. Na konju Žarko junak, njegova sestra rešena, oba vriskata, oba prepevata — saj domov k mamici jezdita.